

Regenboogagenda 2023-2026

Regenboogbeleid gemeente Haarlemmermeer

gemeente
Haarlemmermeer

Colofon

Tekst, vormgeving en drukwerk

Gemeente Haarlemmermeer
Postbus 250
2130 AG Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
E-mail regenboog@haarlemmermeer.nl
Internet www.haarlemmermeer.nl

Fotografie

Danny de Casembroot, 2022

januari 2023

Inhoud

1. Waarom dit beleid?	4
2. Hoe is de situatie in Haarlemmermeer?	6
Hoe staat het met de sociale acceptatie en veiligheid?	7
Hoe staat het met de gezondheid en het welzijn van lhbtq+'s?	8
3. Wat gaan we doen voor lhbtq+'s in Haarlemmermeer in 2023-2026?	10
4. Samenwerking in de regenboogalliantie	15
Uitvoering van de regenboogagenda	15
Hoe worden de activiteiten en resultaten gemonitord en geborgd?	15
Budgetoverzicht	17
Bijlagen	18
Lijst met begrippen	18
Gebruikte bronnen	20

1. Waarom dit beleid?

Deze regenboogagenda geeft inhoud aan het regenboogbeleid in de periode 2023-2026 van de gemeente Haarlemmermeer. Het bevat alle ingrediënten voor een samenhangende aanpak voor meer acceptatie van lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender- en intersekse personen en iedereen die zich queer noemt omdat de gender- of seksuele identiteit niet vaststaat (lhbtq+). We continueren daarmee de aanpak van de vorige regenboogagenda en prioriteren op enkele speerpunten.

Uitgangspunt

Haarlemmermeer wil een gemeente zijn waar alle inwoners kunnen zijn wie ze (willen) zijn, een gemeente waar iedereen zich veilig en geaccepteerd voelt. De gemeente is daarom actief met inclusief beleid, dat wil zeggen beleid dat niemand buitensluit.

Hoewel het elk jaar vooruitgaat met de leefsituatie van lhbtq+'s is er nog een flinke weg te gaan, zo blijkt uit de LHBT-monitoren van het Sociaal Cultureel Planbureau (2018, 2022). Zo voelen zij zich onveiliger, ervaren zij minder sociale cohesie in hun wijk en krijgen zij vaker te maken met respectloos gedrag dan de mensen die niet bij de doelgroep horen. Voor transgender personen geldt dat zij vaker schuldproblemen hebben, vaker werkloos zijn en vaker geweld meemaken. Voor biseksuele vrouwen geldt ook dat zij vaker slachtoffer van geweld zijn. Bureau Discriminatiezaken Kennemerland ziet het aantal klachten vanwege seksuele oriëntatie in de afgelopen jaren oplopen.

Ook in Haarlemmermeer komen nog altijd geweldsincidenten voor en ervaren lhbtq+-inwoners discriminatie. Op scholen ervaren lhbtq+-leerlingen niet voldoende veiligheid.

De gemeente Haarlemmermeer vindt dat het niet uitmaakt op wie je verliefd wordt, of je je wel of niet thuis voelt in het hokje 'man' of 'vrouw' en of je je als zodanig gedraagt. Zij wil de komende vier jaren opnieuw een extra impuls geven aan de sociale acceptatie en veiligheid van lhbtq+-inwoners.

Samenwerking Regenbooggemeenten: op zoek naar best practices

Behalve Haarlemmermeer zijn er nog 55 grote(re) Regenbooggemeenten die zich expliciet en in onderlinge samenwerking inzetten voor lhbtq+'s. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen ondersteunt dit met extra middelen en ondersteuning door kennisinstituut Movisie. De gemeente Haarlemmermeer neemt deel aan de uitwisseling die Movisie jarenlang speciaal voor Regenbooggemeenten biedt. Dit betekent dat we blijven leren van andere Regenbooggemeenten en kennis delen. Movisie biedt ook overzicht van best practices. Positieve ervaringen betreffen vooral de met partijen uitgevoerde trajecten voor voorlichting en het aanbod aan laagdrempelig ontmoeten voor jongeren en ouderen.

Ambitie van Haarlemmermeer

De gemeente Haarlemmermeer heeft 4 ambities:

1. Zorgen voor bewustwording van de specifieke positie van lhbtq+'s, binnen en buiten de gemeentelijke organisatie.
2. Zorgen (in de gemeente, met anderen) dat de sociale acceptatie van lhbtq+'s toeneemt. Dit geldt vooral voor de acceptatie onder jongeren, ouderen en in omgevingen waar dit soms ook nog een taboe is.
3. Zorgen (in de gemeente, met anderen) dat vooroordelen, discriminatie, intimidatie en geweld tegen lhbtq+'s afnemen.
4. Zorgen (in de gemeente, met anderen) dat deze mensen zich gesteund voelen, zich veilig en weerbaar voelen op school, op straat, op het werk, in de zorg en thuis, in de sport en in hun eigen sociale kring.

Wat is lhbtq+ ?

Lhbtq staat voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender personen en intersekse personen. Er zijn veel meer mensen die niet heteroseksueel zijn of zich niet thuis voelen in de hokjes 'man' of 'vrouw'. Denk aan personen die zichzelf queer, panseksueel, genderfluïde, non-binair, aseksueel, cisgender of questioning noemen. Daarom spreken we van lhbtq+.

2. Hoe is de situatie in Haarlemmermeer?

Hoeveel lhbtq+'s wonen in Haarlemmermeer? Waarmee hebben zij te maken? Hoe gaat het met hun sociale acceptatie in 2023? Dit hoofdstuk schetst een beeld.

Sociaal Cultureel Planbureau

De belangrijkste landelijke monitor over de positie van lhbtq+'s in de samenleving is de LHBTI-monitor van het Sociaal Cultureel Planbureau (2022).

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland doet sinds 2008 iedere 2 jaar een Pink Panel-onderzoek naar het veiligheidsgevoel onder lhbtq+'s in Kennemerland. Aan het Pink Panel onderzoek uit 2019 deden 285 deelnemers uit heel Kennemerland mee. Hiervan kwam 28 procent uit Haarlemmermeer: dat zijn 80 personen. In 2022 kwam een tweede rapportage beschikbaar, met een halvering van de deelname uit Haarlemmermeer. Het onderzoek heeft vooral een signalerende functie.

Hoeveel lhbtq+'s wonen in de gemeente Haarlemmermeer?

Wie?	Geschatte aantal
Lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen	7.950
Transgender personen	1.000
Intersekse personen	770
Totaal	9.720

Bijna 10.000 lhbtq+'s

In Nederland behoort 4 tot 7 procent van de mensen tot de lhbtq+-doelgroep. Omgerekend naar de bevolking van Haarlemmermeer wonen er naar schatting bijna 10.000 lhbtq+'s in de gemeente Haarlemmermeer. Daarnaast is Haarlemmermeer een groeiende gemeente, die dagelijks wordt bezocht door een grote stroom van forensen.

7.950 lesbische vrouwen, homoseksuele mannen en biseksuelen

Uit de landelijke cijfers blijkt dat ongeveer 4 tot 6 procent van de Nederlandse bevolking lesbisch, homoseksueel of biseksueel is. Dat is 1 op de 15 personen. Uitgaande van het totaal aantal inwoners in Haarlemmermeer, zo'n 159.000, betekent dit dat er rond 7.950 (5 procent) mensen in de gemeente wonen die lesbisch, homoseksueel of biseksueel zijn.

1000 transgender personen

Wat betreft transgender personen heeft 0,6 à 0,7 procent van de mensen een genderidentiteit die niet overeenkomt met het geslacht dat bij hun geboorte is toegewezen. Dat is 1 op de 250. Dat betekent dat er ongeveer 1.000 transgender personen in de gemeente wonen.

770 intersekse personen

Naar schatting is 0,5 procent van de Nederlanders een intersekse persoon. Dit komt neer op 1 op de 200. In de gemeente Haarlemmermeer zouden daarom zo'n 770 intersekse personen wonen. Intersekse personen hebben geslachtskenmerken die buiten de gebruikelijke definities van 'vrouwelijk' of 'mannelijk' vallen. De meesten van hen voelen zich óf man óf vrouw en presenteren zich ook zo.

De aantallen hierboven zijn een schatting. Dat komt omdat de lhbtq+'s in Haarlemmermeer niet zomaar op te tellen zijn. Er is bovendien onderscheid in hoe mensen zich voelen, hoe ze geregistreerd zijn bij hun geboorte en hoe ze zichzelf noemen.

1.1 Hoe staat het met de sociale acceptatie en veiligheid?

Sociale acceptatie en veiligheid in Nederland

Steeds meer Nederlanders hebben uitgesproken positieve opvattingen over homoseksualiteit en bisexualiteit. Van de bevolking vindt 92 procent dat homoseksuele mannen en lesbische vrouwen het leven moeten kunnen leiden dat zij zelf willen. In 2008 was nog 15 procent van de Nederlandse bevolking negatief over homoseksualiteit, nu is dat 7 procent. De acceptatie van transgender personen is geringer: 14 procent van de bevolking gaat liever niet om met mensen die niet duidelijk man of vrouw zijn. Een vijfde vindt dat er iets mis is met mensen die niet duidelijk man of vrouw zijn.

De acceptatie is daarnaast, in de woorden van het Sociaal Cultureel Planbureau, begrensd. Zo is er minder acceptatie als het gaat om zichtbare vormen van homo- en bisexualiteit, zoals hand in hand lopen of zoenen in het openbaar. Ook zijn de opvattingen onder bepaalde groepen in de samenleving minder positief dan onder andere groepen, waarbij met name (orthodox-) gelovigen het minst accepterend staan tegenover seksuele en genderdiversiteit.

In de meest recente cijfers (2022) zien we geen verdere toename van de acceptatie.

Anti lhbtq+-geweld

Wat merken lhbtq+'s hiervan? Zowel volwassenen als jongeren krijgen vaak te maken met scheldpartijen, pesterijen, seksueel geweld, bedreigingen en fysiek geweld. Dit geweld kan op school, op het werk, in de buurt of in de openbare ruimte plaatsvinden. Meestal melden zij deze geweldsincidenten niet bij de politie. Bijna vier van de tien transgender volwassenen heeft te maken met negatieve ervaringen in de openbare ruimte.

Jongeren, jongvolwassenen en lhbtq+'s met een migratieachtergrond nemen een extra kwetsbare positie in. Van de lhbtq+'s met een migratieachtergrond voelt in 2022 bijvoorbeeld bijna een kwart zich onveilig in de buurt en bijna een op de acht (12%) is slachtoffer geweest van een geweldsmisdrijf.

Ook voelt een kwart van de jonge lhbtq+'s (15-34 jaar) zich onveilig en is maar liefst een op de zeven (14%) slachtoffer geweest van geweld.

Problemen en kwetsbaarheden openbaren zich het meest prominent bij jongere seksuele en genderminderheden. Lhbtq+-jongeren bleken zich in 2021 meer dan drie keer zo vaak ongelukkig te voelen, meer psychosomatische klachten te hebben en ongeveer twee keer zo vaak psychische problemen te hebben vergeleken met hun heteroseksuele leeftijdsgenoten. Bijna een derde van de lhbtq+-jongeren geeft aan zich ten minste wekelijks ongelukkig te voelen. Gedachten over suïcide komen ook onder hen veel vaker voor.

Zorgwekkend is dat uit de veiligheidsmonitor die op scholen wordt uitgevoerd blijkt dat gevoelens van veiligheid onder lhbtq+-leerlingen tussen 2018 en 2021 verslechterd zijn. De thuissituatie is minder vanzelfsprekend een veilige haven en ook op school zijn de ervaringen en contacten minder positief dan bij heteroseksuele jongeren. Transgenderjongeren worden veel vaker gepest, hebben meer ervaring met emotionele verwaarlozing of mishandeling thuis, een lagere eigenwaarde en meer psychische problemen.

Het percentage leerlingen dat wekelijks, of zelfs dagelijks, door leeftijdsgenoten wordt gepest, is twee keer hoger dan het percentage heteroseksuele leerlingen. Ook meisjes die worden gezien als mannelijk en jongens die worden gezien als vrouwelijk, worden vaker gepest dan andere leerlingen. Van de transgender personen die 'uit de kast' zijn en naar school gaan, geeft bijna de helft aan slachtoffer te zijn van verbaal geweld, 1 op de 5 is slachtoffer van grof lichamelijk geweld.

Ook thuis kunnen mensen slachtoffer worden van geweld. Soms gebruiken ouders geweld tegen hun kind als zij merken dat hun kind lesbisch, homoseksueel, bisexueel of transgender is. Dit kan bijvoorbeeld het geval zijn in traditionele families waar de familie-eer hooggehouden wordt. Dit geweld wordt ook wel eengerelateerd geweld genoemd.

Sociale acceptatie en veiligheid in Haarlemmermeer

De landelijke cijfers zijn over het algemeen goed van toepassing op Haarlemmermeer. Hieronder staan de gegevens die nu over Kennemerland of Haarlemmermeer specifiek bekend zijn.

Discriminatieklachten

In 2021 dienden 33 inwoners in Kennemerland een klacht in over discriminatie op grond van seksuele oriëntatie (dit gebeurde in 2019 16 keer en in 2020 22 keer). Ongeveer 45 procent van deze incidenten is gericht tegen homoseksuele mannen. Ze vinden vaak plaats in de eigen woonomgeving. Buren en mensen in de wijk zorgen voor veel conflicten met en onveiligheid bij lesbische vrouwen en homoseksuele mannen. Verder komen er vooral klachten binnen over voorvallen in de openbare ruimte, bij collectieve voorzieningen of uitingen in (sociale) media.

Uitkomsten Pink Panel

Via het Pink Panel -onderzoek van 2019 zijn 97 discriminatie-incidenten in Kennemerland naar boven gekomen die niet bij instanties als Bureau Discriminatiezaken Kennemerland of de politie zijn gemeld. In 2022 heeft 1 op de 4 respondenten te maken gehad met homovijandige gebeurtenissen. Het gaat hier vooral om beledigende opmerkingen en schelden. Er is relatief weinig sprake van bedreiging en geweld (dat is ongeveer 5 procent van alle gevallen). In ongeveer 40 procent van de gevallen zijn de daders bekend, bijvoorbeeld op het werk (16 incidenten) of in de eigen wijk (29 incidenten).

Lhbtq+'s in Kennemerland zijn door de jaren heen steeds minder open over hun seksuele gerichtheid. Ze zijn bijvoorbeeld op hun werk steeds voorzichtiger in wie ze vertellen over hun seksuele geaardheid. Ruim 50 procent van de lhbtq+'s past zijn of haar gedrag aan in de eigen straat of wijk ter voorkoming van vervelende of vijandige incidenten. De cijfers van 2022 tonen hetzelfde beeld als 2019.

1.2 Hoe staat het met de gezondheid en het welzijn van lhbtq+'s?

Gezondheid en welzijn in Nederland

Psychische gezondheid

Gemiddeld hebben lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgender personen vaker last van psychische klachten dan de rest van de bevolking. Depressie komt vaker voor, net als het gebrek aan zelfacceptatie en het gebrek aan acceptatie door hun ouders.

73 procent van de transgender personen heeft te maken met psychische problemen. Deze problemen nemen toe bij werkloosheid, arbeidsongeschiktheid, een laag inkomen en geen partner hebben. Het hebben van een partner levert juist een positief effect op iemands psychische gezondheid. Leerlingen hebben twee keer zo vaak emotionele en gedragsproblemen. Er is nog weinig bekend over interseksuele personen.

Eenzaamheid

Net als jongeren lopen lesbische, homoseksuele en biseksuele ouderen meer risico op eenzaamheid. Van de transgender personen is 66 procent eenzaam, en een kwart hiervan zelfs zeer eenzaam.

Suïcidegevoelens

Zelfmoord komt onder lhbtq+'s veel vaker voor. Van de lesbische, homoseksuele en biseksuele vrouwen en mannen deed 8 procent wel eens een zelfmoordpoging. Bijna de helft dacht wel eens aan zelfmoord.

Zelfmoord komt onder lesbische, homoseksuele en biseksuele jongeren 4,5 keer vaker voor dan onder heteroseksuele jongeren. Dertig procent van de 55-plussers die lesbisch, homoseksueel of biseksueel is, heeft ooit aan zelfmoord gedacht. Onder de heteroseksuele 55-plussers is dit 22 procent.

Zelfmoordpogingen worden meer dan twee keer zo vaak gerapporteerd door deze lesbische, homoseksuele en biseksuele ouderen in vergelijking met heteroseksuele ouderen. Eén op de 5 (21 procent) van de transgender personen deed wel eens een zelfmoordpoging.

Gezondheid en welzijn in Haarlemmermeer

Er is weinig bekend over de gezondheid en het welzijn van lhbtq+'s in de Haarlemmermeer. Het voorlaatste EMOVO-onderzoek van de GGD Kennemerland onder tweede en vierdeklassers in het voortgezet onderwijs toonde minder gunstige scores.

In 2020 scoorden lhbtq+-jongeren op alle punten slechter. Er is duidelijk een relatie te zien tussen lhbtq+-zijn en een slechte psychische gezondheid. Ook in de registratie die de ambulancedienst bijhoudt, is bij pogingen tot zelfmoord een verhoogd percentage lhbtq+'s te zien.

Ook weten we uit verschillende landelijke onderzoeken dat negatieve reacties en een slechte gezondheid of een verminderd gevoel van welzijn vaak samengaan. Ook blijkt het dat hulpverleners en andere sociale professionals niet altijd op de hoogte zijn van de seksuele voorkeur of genderidentiteit van hun cliënten. Hierdoor lopen lhbtq+'s het risico niet de juiste hulp of zorg te krijgen.

3. Wat gaan we doen voor lhbtq+'s in Haarlemmermeer in 2023-2026?

De verkenning uit het voorgaande hoofdstuk leidt tot de volgende 6 speerpunten. In dit hoofdstuk staan ook de doelen en activiteiten per speerpunt.

Speerpunt 1: zichtbaarheid

Wat is het doel? Wat is bereikt?

Door op een aansprekende en positieve manier kenbaar te maken dat lhbtq+'s zichtbaar (zichzelf) mogen zijn, geeft de gemeente aan een breed publiek een krachtig signaal dat zij daadwerkelijk zichzelf mogen en kunnen zijn. Dit doet zij door in haar uitingen structureel meer gebruik te maken van beelden van andere mensen en samenlevingsvormen en –verbanden dan gebruikelijk. Zo zorgt zichtbaarheid van lhbtq+'s binnen de gemeente voor een sneeuwbal effect: andere lhbtq+'s zien dat er in hun gemeente meer mensen zijn die zichzelf durven te laten zien, waardoor dat gevoel zich verspreidt. Anderen zien dat het regenboogthema ook in hun gemeente een belangwekkend onderwerp is. Het belang van eigen rolmodellen waarmee identificatie mogelijk is, is groot. De sociale norm van acceptatie van mensen die 'anders' zijn dan zichzelf wordt daardoor steeds breder gedragen.

De gemeente geeft in uitingen en campagnes aandacht aan de positie van lhbtq+'s en spreekt met zoveel mogelijk maatschappelijke partners af om hun organisaties inclusiever te maken in hun rol als dienstverlener, hulpverlener, hulpdienst. Je ziet wat je weet.

Hoe pakken we dit aan?

1. De gemeente maakt ook in de komende jaren in de communicatie zichtbaar dat de diversiteit van inwoners erkend en herkend wordt. De kracht zit hem in de herhaling. Door meer te publiceren over lhbtq+'s in de diverse communicatiekanalen van de gemeente wordt voor bewoners zichtbaar dat de gemeente er belang aan hecht dat lhbtq+'s zichzelf kunnen zijn. We sluiten met aansprekende voorbeelden en rolmodellen aan bij de Meer voor Elkaar-uitingen op sociale media, en kijken kritisch naar de beeldvorming in al onze uitingen.
2. De gemeente maakt activiteiten binnen het regenboogbeleid zichtbaar met bruikbare informatie op de gemeentelijke website. Ze verwijst op de sociale kaart door naar lokale of regionale organisaties, voorzieningen en activiteiten in de gemeente.
3. De gemeente hiest jaarlijks de regenboogvlag en neemt actief deel aan thema-dagen of draagt daaraan bij. Denk aan de Internationale Dag tegen Homo- en Transfobie IDAHOT op 17 mei, de landelijke 'Coming Out'-Dag op 11 oktober en de Paarse Vrijdag op de tweede vrijdag van december. We continueren het eerste Haarlemmermeerse Regenboogfestival en de PrideWalk van 2022, en werken nieuwe activiteiten uit met meer inzet van culturele uitingen (theater, exposities).
4. De gemeente is onderdeel van de brede regenboogalliantie met diverse organisaties voor welzijn, zorg, onderwijs, cultuur, sport, hulpverlening, ondernemers en inwoners die op onderdelen naar vermogen uitvoering geeft aan deze regenboogagenda (zie ook pag. 14). Het regenboogvlak in het winkelcentrum van Hoofddorp Centrum krijgt een prominente rol bij lokale evenementen en lhbtq+-activiteiten.
5. De gemeente stemt af met organisaties om ervoor te zorgen dat medewerkers aan loketten en andere professionals op de hoogte zijn van de sociale kaart en kunnen doorverwijzen.

Speerpunt 2: bewustwording, onder meer via het onderwijs

Wat is het doel? En wat is nu bereikt?

Het onderwijs is een goede plek om al vroeg in een mensenleven acceptatie te bevorderen. Kinderen en jongeren van 8 tot 18 jaar ontwikkelen zich snel, ook op seksueel gebied. Bovendien is de groepsdruk onder opgroeiende jeugd op scholen groot. De acceptatie van lhbtq+'s op scholen is vaak laag, heteroseksueel is de norm en 'homo' is een scheldwoord. Tegelijkertijd is er steeds meer aandacht voor een veilig schoolklimaat en verwerven kinderen zelf heel veel meer inzichten via tv maar vooral internet en social media. Scholen dienen in het burgerschapsonderwijs hierbij stil te staan. Inmiddels zijn 23 scholen met het Gezonde School-programma van de GGD aan de slag, enkele staan bij 'Relaties & Seksualiteit' stil bij seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Op vrijwel alle VO-scholen is een GSA-netwerk actief. Een enkele school past elementen toe in het onderwijsprogramma van de landelijke GSA-standaard. Op de basisscholen is nog weinig zichtbaar.

Gezien het sterke vormende effect van het onderwijs op scholen in basis en voortgezet onderwijs geven we hier de prioriteit aan. Jong geleerd is oud gedaan.

Hoe pakken we dit aan?

1. COC Kennemerland, GGD Kennemerland of Bureau Discriminatiezaken Kennemerland geven gastlessen aan leerlingen en trainingen aan docenten in het basisonderwijs en voortgezet onderwijs.
2. In de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda 2020-2024 voltooiden we een inventarisatie bij zeven scholen in het voortgezet onderwijs van de wijze waarop genderidentiteit en seksuele oriëntatie in het onderwijsprogramma aandacht krijgen. Ook hun ondersteuning van GSA-netwerken komt erin voor, naast wat zij kunnen gebruiken om die nog meer te versterken. We gaan het gesprek aan over wat dit betekent voor samenwerking met anderen.
3. MENES-jongerenwerkers van MeerWaarde spreken al geruime tijd groepen lhbtq+- leerlingen in het voortgezet onderwijs die zich uitspreken over hun ervaringen op hun school. MENES voert de komende periode een traject uit waarin een dialoog met docenten op de scholen de ruimte kan krijgen.
4. De gemeente ondersteunt waar nodig scholen in het voortgezet onderwijs bij het faciliteren van de GSA's. We stellen een beperkt stimuleringsbudget beschikbaar. We gaan ook het gesprek aan met basisscholen.

Speerpunt 3: hulp en ondersteuning

Wat is het doel? Wat is bereikt?

Lhbtq+'s kunnen vanwege hun leefstijl buiten buurtverbanden vallen, omdat deze bijvoorbeeld georganiseerd zijn rond scholen of rond sportclubs. Het komt ook voor dat zij zelf liever afstand houden omdat ze bang zijn weerstand te ontmoeten vanwege hun seksuele geaardheid of genderidentiteit. Van oudere lhbtq+'s is bekend dat zij een zwakkere verbinding met hun wijk hebben. Dat komt omdat ze meer losse en geografisch verspreide netwerken hebben. Daardoor kunnen ze onzichtbaar zijn voor sociaal werkers en medewerkers in de zorg. Enkele zorgaanbieders onderkennen nu dat lhbtq+'s een mogelijk kwetsbare groep zijn.

De gemeente stimuleert organisaties om lhbtq+-vriendelijke hulp en zorg binnen (thuis)zorg- en welzijnsinstellingen te organiseren. Je weet wat je ziet en iedereen wordt 'gezien'.

Hoe pakken we dit aan?

1. De gemeente stelt specifieke voorwaarden bij inkoop of subsidieverlening. Het is wenselijk dat andere professionals en vrijwilligers die hierbij betrokken zijn specifieke kennis hebben over lhbtq+ en aandacht hebben voor lhbtq+-problematiek.
2. De gemeente faciliteert kennisdeling over lhbtq+-inwoners. Het is belangrijk dat professionals en vrijwilligers in het jongerenwerk, buurtwerk en de sport open staan voor lhbtq+-jongeren en bekend zijn met de coming out-problematiek.

3. Onderlinge ontmoeting helpt om somberheid te voorkomen en de eigen kracht te versterken. We brengen het komend jaar met betrokken organisaties in kaart, waar vragen liggen die we kunnen beantwoorden.
4. De gemeente bespreekt met organisaties de positie van lhbtq+-ouderen en hun specifieke problematiek. De gemeente draagt in de aanpak van eenzaamheid, samen met de lokale coalitie, bij aan sterke netwerken van organisaties en bewoners in wijken om de zelfredzaamheid te vergroten en eenzaamheid te voorkomen. Lhbtq+-ouderen zijn vaak zeer zelfredzaam, maar dat betekent niet dat ze geen problemen hebben. Eenzaamheid kan op de loer liggen. Dat maakt hen kwetsbaar als ze hulp nodig hebben. We verkennen in de regenboogalliantie hoe meer ontmoeting kan bijdragen aan meer welzijn van deze doelgroep (zie ook bij speerpunt 5- vrijetijdsbesteding).
5. Zorgaanbieder Cordaan ontving enkele jaren geleden als eerste in Haarlemmermeer de 'Roze Loper' voor het zorgcentrum in Getsewoud. Daarmee geeft de organisatie vorm aan een inclusief werkproces in de zorg voor lhbtq+-ouderen. Samen met het COC en zorgaanbieders bespreken we dit komend jaar hoe deze certificering in Haarlemmermeer of een vergelijkbare aanpak breder kan worden toegepast voor zowel thuiswonende ouderen als bewoners van de zorgcentra. We maken in goed overleg een plan voor de komende jaren.

Speerpunt 4: veiligheid thuis en op straat

Wat is het doel? Wat is bereikt?

Veiligheid laat soms te wensen over in de relaties tussen partners en familieleden, maar dat geldt ook voor de relaties tussen buurtbewoners onderling of willekeurige passanten en een buurtbewoner. Geregeld is er veel media-aandacht voor homoseksuele en lesbische stellen die op straat mishandeld worden. De meeste andere incidenten komen echter juist niet in het nieuws, terwijl geweld en agressie tegen lhbtq+'s veel voorkomt. Zij doen weinig melding of aangifte van geweld. Door schaamte wordt van veel incidenten geen aangifte gedaan. Geweld en pesten hebben een grote invloed op het gevoel van veiligheid en daarmee op de (psychische) gezondheid van de mensen die slachtoffer worden van geweld. Om de veiligheid van lhbtq+'s te bevorderen, is meer samenwerking tussen de gemeente, politie en lokale maatschappelijke organisaties nodig.

De gemeente agendeert het thema veiligheid van lhbtq+'s thuis en op straat bij de ketenpartners en draagt waar mogelijk met de ketenpartners bij aan een hogere meldings- en aangiftebereidheid van de doelgroep. Aanbod komt zonodig voor de doelgroep beschikbaar om te kunnen trainen op weerbaarheid en zelfverdediging. Samen vormen we tegenkracht.

Hoe pakken we dit aan?

1. De gemeente besteedt in haar communicatie expliciet aandacht aan veiligheid op straat en op internet voor lhbtq+'s. De gemeente maakt samen met partners het standpunt duidelijk zichtbaar dat het niet getolereerd wordt als mensen worden gepest of bedreigd.
2. De gemeente werkt samen met lokale partners: COC, team Sportservice, MeerWaarde, Maatvast en Roze in Blauw/wijkagenten meer empowerment uit voor de doelgroep, in de vorm van trajecten waarin voorlichting samengaat met het trainen van zelfverdedigingsvaardigheden.
3. De gemeente maakt bespreekbaar, in samenwerking met medewerkers van Roze in Blauw, dat wijkagenten en straatcoaches pesten signaleren en registreren in een wijk. Hiervoor is het belangrijk om alerter te worden op anti-lhbtq+-geweld.
4. De gemeente verkent met de politie/Roze in Blauw en Bureau Discriminatiezaken Kennemerland hoe meer lhbtq+'s klachten van discriminatie zullen melden en hun aangiftebereidheid en meldingsbereidheid bij incidenten kan worden vergroot. De gemeente zet zich in voor een hogere deelname van haar lhbtq+-inwoners aan het Pink Panel-onderzoek van BDK in 2024.

Speerpunt 5: sociale activiteiten buitenshuis

Wat is het doel? Wat is bereikt?

Voor sociale activiteiten buitenshuis is deelname aan de arbeidsmarkt en vrijetijdsbesteding relevant.

De acceptatie van lhbtq+'s op de werkvloer is nog niet altijd en overal een gegeven, toonde ook het Pink Panel -onderzoek voor onze regio aan. Lhbtq+'s krijgen vaker te maken met vervelende opmerkingen en pestgedrag, soms zelfs uitsluiting en discriminatie. Dat geldt met name voor transgender personen die als groep een slechte positie op de arbeidsmarkt hebben.

De gemeentelijke organisatie werkt aan aantrekkelijk werkgeverschap waarin inclusie aandachtspunt is. Het aanbod in Haarlemmermeer voor ontmoeten van gelijkgestemden is in het afgelopen jaar al toegenomen. Daarnaast vinden we het belangrijk dat ook algemene voorzieningen meer van betekenis worden voor lhbtq+'s. We werken samen met partners en leden uit de doelgroep om meer ontmoeting langs beide sporen mogelijk te maken.

Voor de maatschappelijke deelname van lhbtq+'s bespreekt de gemeente in en buiten de gemeentelijke organisatie het belang van sociale acceptatie op het werk en in vrijetijdsbesteding. In Haarlemmermeer mag iedereen zichzelf zijn.

Hoe pakken we dit aan?

Voor werk:

1. De gemeente vervult voor dit speerpunt een voorbeeldrol als werkgever en stimuleert binnen de eigen organisatie een veilig werkklimaat, ook voor lhbtq+'s. Dit is zichtbaar via het beschikbare integriteitsmeldpunt en interne uitingen naar medewerkers. De gemeente geeft vorm aan aantrekkelijk en inclusief werkgeverschap, dat mede door de lancering van een nieuwe gemeentelijke site voor arbeidsmarktcommunicatie en het gebruik van nieuw beeldmateriaal extra impulsen krijgt.
2. De gemeente bespreekt met ketenpartners die interne werkgroepen voor inclusie hebben, hoe meer samen op te trekken.
3. De gemeente onderzoekt ook of het mogelijk is om samen met lhbtq+-medewerkers voorstellen uit te werken voor concrete activiteiten die de zichtbaarheid in de organisatie kunnen vergroten.

Voor vrijetijdsbesteding:

1. De gemeente en team Sportservice kwamen het Lokaal Sportakkoord overeen, met daarin de ambitie van een positief sportklimaat, ook voor lhbtq+'s. Toepassing van de Haarlemmermeerse richtlijn biedt daar goede voorwaarden voor. Team Sportservice spant zich in om het aantal sportverenigingen dat hiervoor staat, te vergroten.
2. Het Cultuurgebouw en Amstelring bieden ontmoeting voor 55+-ers aan via het Roze Regenboogcafé, in een maandelijkse frequentie, en in afstemming met aanbod in de regio. Het aansprekende programma werft veel bezoekers. Maatvast en het Jongereninformatiepunt faciliteren ontmoeting voor GSA-leerlingen in het jongerencentrum Flex C, Cultuurgebouw en Haarlemmerqueer werken samen voor het roze café voor deze leerlingen in Cafe Duycker. We zetten de lijn voort door te inventariseren in welke gebieden nog vragen (blijven) liggen.

Speerpunt 6: migranten- en streng religieuze gemeenschappen

Wat is het doel? Wat is bereikt?

De acceptatie van lhbtqi+'s is onder streng religieuze en migrantengemeenschappen lager dan onder ontkerkelijkt autochtone bevolking. Dit is met name het geval bij de kleinere orthodox-protestantse groepen en moslims.

De gemeente voert graag een open gesprek over seksuele en genderdiversiteit binnen gemeenschappen waarin sprake is van een taboe. De gemeente nodigt leden van deze gemeenschappen uit zich ook bij de regenboogalliantie aan te sluiten. We willen leren van elkaars standpunten.

Hoe pakken we dit aan?

1. De gemeente stimuleert maatschappelijke organisaties om oog te hebben voor de specifieke opvang, steun en praktische hulp aan lhbtqi+'s uit gemeenschappen waar taboes negatief doorwerken op hoe zij bejegend worden. Het gaat ook om voldoende expertise over de specifieke problematiek en kennis van doorverwijsmogelijkheden. MeerWaarde heeft dit inmiddels voor het sociaal werk opgepakt door de medewerkers gericht te trainen.
2. De gemeente draagt bij aan dialoogbijeenkomsten met leden van organisaties op levensbeschouwelijke of religieuze grondslag. Hierbij wordt gekozen voor een laagdrempelige en voor velen herkenbare insteek. Met het initiatief van Maatvast voor het religieus ontbijt en de methodiek van 'alledaagse helden' van Hero Town in samenwerking met diverse organisaties doen we inmiddels goede en inspirerende ervaringen op.

4. Samenwerking in de regenboogalliantie

Dit hoofdstuk beschrijft de manier waarop de samenwerking in de alliantie vorm krijgt. Er volgt ook een indicatief budgetoverzicht 2023-2026.

Uitvoering van de regenboogagenda

Regie

Haarlemmermeer kiest ervoor actief betrokken te zijn bij de vormgeving en uitvoering van het beleid. Dit houdt in dat de gemeente de beleidsnota opstelt en betrokken is bij de opzet en uitvoering van het beleid en de activiteiten. Dit doet de gemeente door partijen bij elkaar te brengen en extra budget beschikbaar te stellen. In de samenwerking committeren de organisaties zich aan de agenda en maken zij concrete afspraken over ieders aandeel. De gemeente faciliteert het afstemmingsoverleg.

Samenwerking met partners

Voor de uitvoering van de regenboogagenda vormt de gemeente een samenwerkingsverband met de uitvoerende organisaties: de regenboogalliantie. Iedere organisatie of inwoner die wil meedenken en meewerken kan zich aansluiten. Binnen de brede alliantie is een actieve kerngroep met name gericht op gezamenlijk vorm te geven thema's en evenementen. Parallel aan deze kerngroep benut de gemeente ook haar overleggen met externe partners in welzijn, zorg, sport en cultuur en onderwijs. De gemeente verwoordt haar voorwaarden voor inclusie in subsidie- en inkoopafspraken.

Wie nemen nu deel?

De alliantie is breed en divers samengesteld: Bureau Discriminatiezaken Kennemerland, GGD Kennemerland, COC Kennemerland, MeerWaarde en Maatvast, MEE Amstel en Zaan/Mantelzorg&Meer, Politie Kennemerland/Roze in Blauw, Veilig Thuis Kennemerland, Jongeren Informatie Punt Haarlemmermeer, scholen voor het basis- en voortgezet onderwijs, GSA-netwerken, Vluchtelingenwerk West en Midden-Nederland, Regenboog Loket, seniorenverenigingen, zorgaanbieders Amstelring en Cordaan, Protestantse Gemeente, Team Sportservice Haarlemmermeer, sportverenigingen, ondernemers. Enkele lhbt-inwoners, de jongeren van Haarlemmerqueer, onderdeel van het netwerk van GSA-leerlingen, en leden van de COC-werkgroep voor 50+-ouderen sloten recent aan.

In de kerngroep nemen deel: Bureau Discriminatiezaken Kennemerland, Amstelring, COC, Cultuurgebouw, team Sportservice, Haarlemmerqueer en andere lhbtq+-inwoners, Jongereninformatiepunt, MeerWaarde en Maatvast, GGD Kennemerland.

Concrete taken

Om de ambities van de regenboogagenda waar te maken, zal de gemeente diverse taken actief oppakken.

Naast de inzet van het regenboogbudget vindt personele inzet plaats voor:

- Het intern adviseren en aanjagen bij andere beleidsvelden. Dit houdt onder meer in: het agenderen van regenboogbeleid en het meedenken over de uitvoering.
- Het bevorderen van bewustwording en kennisdeling.
- Het faciliteren van organisaties bij de uitvoering van specifieke publieksgerichte activiteiten, zoals IDAHOT (Internationale Dag tegen Homo- en Transfobie), de Coming Out Dag en Paarse Vrijdag.
- Het afstemmen van bestaande initiatieven en het stimuleren van nieuwe activiteiten en voorzieningen.
- Het in kaart brengen van behaalde resultaten.

Hoe worden de activiteiten en resultaten gemonitord en geborgd?

De gemeente maakt vooraf afspraken met organisaties over wat ze willen gaan doen, en welke maatschappelijke resultaten en baten voor de doelgroep behaald kunnen worden. Zo kunnen we volgen of de uitgevoerde activiteiten en projecten het gewenste effect bereiken.

We rapporteren aan de gemeenteraad over de jaarlijkse voortgang via rapportages in de Planning&Control-Cyclus, en evalueren aan het eind van de beleidsperiode.

Als algemene monitor-instrumenten zijn meerdere bronnen beschikbaar.

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland onderzoekt iedere twee jaar het veiligheidsgevoel onder lhbtq+'s door middel van het Pink Panel. De uitkomsten van het onderzoek van 2022 geven ons alle aanleiding ook het regenboogbeleid voor de komende vier jaar voort te zetten, ook al is de deelname aan het panel vanuit Haarlemmermeer de laatste keer aanzienlijk lager geweest.

In onze bevolkingsonderzoeken meten we vanaf 2022 tweejaarlijks in welke mate door volwassenen discriminatie ervaren wordt en op welke grondslag daarvan sprake is. Ook krijgen we vanaf dit jaar meer inzicht in de diversiteit van persoonlijke netwerken van onze (volwassen) inwoners.

We volgen daarnaast de (regionale) monitoring van Bureau Discriminatiezaken en de politie, naast de jaarverslagen van Bureau Discriminatiezaken.

Het onderzoek van de GGD Kennemerland onder tweedeklassers en vierdeklassers van het voortgezet onderwijs, de Gezondheidsmonitor Jeugd EMOVO 2020 is in 2022 herhaald.

In het EMOVO-onderzoek in 2022 zijn er geen vragen opgenomen over lhbtq+-zijn, omdat de prioriteit ligt op vragen over de corona-effecten. Wel wordt in de loop van 2023 ook het welzijn van lhbtq+'s onderzocht in onderzoek naar jongvolwassenen van 16-26 jaar, met een extra verdiepingsopdracht.

Budgetoverzicht

Indicatief denken wij het budget volgens de toedeling hieronder te besteden (bedragen in euro's).

	2023	2024	2025	2026	
					BTW- component
Bewustwording					
Communicatie gemeente:					
Ureninzet social media, website, Informeer, overige media	8000	8000	8000	8000	Nvt
PR- Haarlemmermeerse speldjes etc.	1400	-	-	-	280
Campagnes, exposities etc.	4000	4000	4000	4000	830
Themadagen Coming Out Dag etc.					
Programmering, promotie en evenement- coördinatie Pride-activiteiten, Regenboogfestival en PrideWalk	8000	9400	9400	9400	1680
Culturele uitingen, theater etc.	5000	5000	5000	5000	1050
Informatievoorziening sociale kaart	1000	1000	1000	1000	Nvt
Contentbeheer gemeentewebsites etc.					
Vrijtijdsbesteding	5000	5000	5000	5000	Nvt
Ontmoeten in eigen kring Roze Regenboog café 55+ (subsidie)					
Inclusieve ondersteuning, hulp- en zorgverlening (empowerment)	7000	7000	7000	7000	Nvt
Bijdragen leerklimaat scholen, o.a. GSA-netwerken					
Gastspreekers, trainingen voor Roze Loper ouderenzorg, cultuursensitieve dienst- en hulpverlening					
Initiatieven weerbaarheid doelgroep etc.					
Totaal	39.400	39.400	39.400	39.400	3840
Gemeente Haarlemmermeer	19.400	19.400	19.400	19.400	
Ministerie van OCW	20.000	20.000	20.000	20.000	

Bijlagen

Lijst met begrippen

Androgyn: een persoon die zowel 'mannelijke' als 'vrouwelijke' uiterlijke kenmerken vertoont.

Aseksueel: een persoon die tot weinig tot geen seksuele aantrekking ervaart. Aseksuele mensen kunnen zich wel romantisch aangetrokken voelen tot iemand.

Biseksueel: mensen die zich romantisch en/of seksueel aangetrokken voelen tot zowel mannen als vrouwen, ongeacht hun feitelijke gedrag.

Cisgender: mensen die zich identificeren met het geslacht als welke ze zijn geboren.

Coming out: Engelse term, ingeburgerd in het Nederlands, voor het moment (of de momenten) dat een persoon zijn of haar seksuele oriëntatie en/of genderidentiteit kenbaar maakt. Ook 'uit de kast komen' genoemd.

Gay: Engelse term, ingeburgerd in het Nederlands, voor mensen die zich seksueel aangetrokken voelen tot iemand van hetzelfde geslacht.

Gender: verzameling eigenschappen, gedragingen en rollenpatronen die een maatschappij heeft bepaald of iemand een jongen of een meisje is. Het verwijst naar cultureel, sociaal en psychologische bepaalde verschillen.

Genderexpressie: de manier waarop mensen hun genderbeleving naar buiten brengt. Dit doen mensen onder andere door middel van kleding en gedrag. Genderexpressie is wat de buitenwereld van iemand te zien krijgt, in tegenstelling tot genderidentiteit die onzichtbaar is en zich innerlijk afspeelt.

Genderfluïde: mensen die zich als genderfluïde identificeren, identificeren zich niet alleen als man of alleen als vrouw. Ze zien of presenteren zichzelf als man én als vrouw, of als geen geslacht hebbend. Ze kunnen van gender veranderen al naar gelang de context en in de loop van de tijd.

Genderidentiteit: iemands persoonlijke beleving van zijn/haar/hun gender.

Genderneutraal: bewust niet kiezen tussen 'vrouwelijke' en 'mannelijke' genderidentiteiten.

Genderqueer: is iemand die met de politieke en activistische kant van het uiten van de genderidentiteit bezig is. Een genderqueer kan zich identificeren als beide genders, geen genders of een combinatie.

Heteroseksueel: iemand die zich romantisch en/of seksueel uitsluitend aangetrokken voelt tot mensen van het tegengestelde geslacht of gender.

Homoseksuele mannen: mannen die zich romantisch en/of seksueel uitsluitend aangetrokken voelen tot mannen.

Intersekse personen: verzamelnaam voor mensen die geboren zijn met een lichaam dat biologisch gezien verschilt van de standaard definitie van 'man' of 'vrouw'. Mensen met een intersekse conditie identificeren zich meestal als man of vrouw.

Lesbische vrouwen: vrouwen die zich romantisch en/of seksueel uitsluitend aangetrokken voelen tot vrouwen.

Non-binair: de genderidentiteit die niet past binnen een van twee hokjes 'vrouwelijk' of 'mannelijk'.

Pansexueel: iemand die zich aangetrokken voelt tot alle identiteiten en geslachten, en valt daarmee echt op het karakter van een persoon en niet op geslacht.

Queer: iemand die zichzelf niet een vaststaande gender en/of seksuele identiteit toekent of dit afwijst. In het Engels is queer een paraplueterm voor alles wat niet-heteroseksueel en/of niet-cis gender is.

Questioning: Een persoon die vragen stelt bij zijn of haar seksuele oriëntatie of genderidentiteit.

Roze ouderen: homoseksuele mannen, lesbische vrouwen, biseksuelen, transgender personen en interseksuele personen vanaf ongeveer 55 jaar.

Sekse: het geslacht dat bij de geboorte is toegewezen. Sekse is gebaseerd op de uiterlijke geslachtsdelen.

Seksuele oriëntatie: ook wel seksuele gerichtheid of geaardheid genoemd. Dit is een term om aan te geven tot welke gender(s) of geslacht(en) iemand zich romantisch en/of seksueel aangetrokken voelt.

Voorbeelden van seksuele geaardheid zijn lesbisch, homo-, hetero- en biseksueel.

Transgender: verzamelnaam die wordt gebruikt voor mensen die een verschil ervaren tussen hun genderidentiteit of genderexpressie en het geslacht dat hen bij de geboorte is toegekend. De grootste groep zijn vrouwen geboren met het lichaam van een jongen. Hen noemen we ook wel transvrouwen. De tweede grootste groep zijn mannen geboren met het lichaam van een meisje, ook wel transmannen. Travestieten, ook wel crossdressers genoemd, hebben niet altijd de wens tot geslachtsaanpassing in welke vorm dan ook. Zij geven uiting aan hun identiteit door zich deels of volledig, soms of regelmatig, te kleden als iemand van het andere geslacht. In hoeverre men zich ook als dit andere geslacht identificeert, verschilt per persoon.

Transseksuelen: mensen die de overtuiging hebben tot het andere geslacht te behoren dan in hun geboorteaakte is vermeld en die de wens hebben hun lichaam aan het verlangde geslacht aan te passen.

Gebruikte bronnen

Bureau Discriminatiezaken Kennemerland (2021), Jaarverslag

GGD Kennemerland, EMOVO onderzoek Gezondheidsmonitor Jeugd, 2020

Huijnk, W., Damen, R, van Kampen, L. (2022)- LHBT-monitor – De leefsituatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen in Nederland. Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

Meijssen E., Boss E. M. (2017) Regenbooggids voor gemeenten – Beleid voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender en intersekse personen. Utrecht: Movisie.

Mulier Instituut, (2017/2018), Hoeijmakers, R., Elling, A., LHBTI in de breedtesport.

Schuyf, J., Meijssen, E., Briels, B. (2014) De Roze Gemeentegids 2014-2015 - Beleid voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders. Utrecht: Movisie.

Van Haaften M. (2019) Pink Panel – Onderzoek acceptatie en (sociale) veiligheid lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen en transgenders (LHBT's) in Kennemerland. Haarlem: Bureau Discriminatiezaken Kennemerland.

Van Haaften M. (2022) Pink Panel – Onderzoek acceptatie en sociale veiligheid lhbtq+'s Kennemerland. Haarlem: Bureau Discriminatiezaken Kennemerland.

